

II. Jánospál mint az irgalmasság üzenetének terjesztője

Dr Jan Piwowarczyk atya – PAT KRAKÓW

1951-ben született Teológia doktora, s jelenleg a krakkói egyházmegyében lévő Regulice plébánosa. Erdeklődési területe a társadami nevelés kérdéseire irányul.

Mi az irgalmasság? Az mindenek felett az Isten ember iránti szeretete. Ez a szeretet hozza a megváltást, aminek az alapvető jellemvonása az, hogy az hű és visszavonhatatlan. Az ember az, akire az irányul, aki a bűnt választva elutasítja az isteni szeretetet. Ilyenkor az Isten szeretete az emberi hűtlenséggel, az ember bűnével találkozik. És akkor nyilvánul meg az Isten irgalmasságának nagysága, aki az embert a gonoszsága és lelki elhalálózása ellenére is szereti. Az Isten az irgalmasságán keresztül az embert visszahozza az életbe¹.

II. János Pál az Isteni Irgalmasságot olyan szeretetként határozza meg, amely az embert magával hordozza, talpra állítja, bizalomra ébreszti². Az irgalmasságot tehát egy olyan szeretet szabja meg, ami a lelki és materiális rosszra adandó válasz. Jézus az, aki teljes egészében megmutatta, mi is valójában ez a szeretet. A kereszttáldozatán keresztül megmutatta nekünk annak teljes dimenzióját. Az Isten, amilyenek a Szentírás bemutatja Őt, mindig

hű, folyton kész megbocsátani. Az Isten az emberrel szemben mindig hűséges, az ember hűtlensége, bűn melletti síkraszállása ellenére³. Jézus megerősíti, hogy az Isten az embert elsősorban a megbocsátó szeretetén keresztül szereti. Krisztus az irgalmasságával az ember legmélyebb bűnösségéig ér le, hogy őt megváltsa és esélyt adjon megtérésére⁴. A tékozló fiú példázata azt mutatja, hogy a szeretet irgalmassággá akkor válik, ha annak túl kell lépnie az igazságosság szigorú mértékén⁵. Az Isteni Irgalmassággal megajándékozott embernek saját magának kell irgalmassá válnia. A keresztény ember hivatása ugyanis az Irgalmas Atyának az utánzása.

II. János Pál a pontifikátusát az irgalmasság pontifikátusává tette. Többször is érzékennyé tette az embereket az irgalmasság üzenete befogadásának a szükségességére. Elegendő említeni az 1980. november 30-án közzétett *Dives in Misericordia* enciklikáját. Fausztina nővér boldoggá és szentté avatását is

¹ J. Nagórny, *Miłosierdzie [Irgalmasság]*, [megj.: Jan Paweł II, *Encyklopedia nauczania moralnego [II. János Pál, Az erkölcsi tanítás enciklopédiája]*, szerk. J. Nagórny és K. Jeżyna, kiadó: Polwen, Radom 2005, p. 319.

² Ugyanott.

³ KKK, nr 211.

⁴ RP, nr 20.

⁵ DM, nr 50.

ki kell emeli, aki az Isteni Irgalmasság apostola volt. 2002-ben Krakkó-Łagiewnikiben a Pápa felajánlotta a világot az isteni irgalomnak. Éppen akkor és ott vallotta be, hogy az irgalmasság üzenete a számára mindig közeli és értékes volt. A II. világháború szörnyű éveit alatt az sokak, közöttük az ő számára is támaszul szolgált és a remény forrása volt. Ezért vitte el magával a Vatikánba és az formálta a pontifikátusának az arculatát⁶. Arra mutatott rá, hogy az embernek az Isten irgalmasságán kívül nincs más reményforrása, és az embernek semmire sincs annyira szüksége mint az Isteni irgalmasságra⁷. Ez azért történik így, mert a mai világ tele van bizonytalansággal, rengeteg mély árnyék és az egyensúly megingása jellemzi⁸. Azok a gonoszság titkáiból erednek (misterium iniquitatis), amely a XX. századra rányomta a bélyegét. De a harmadik évezred eleje is azt mutatja, hogy a gonoszság titka továbbra is jellemző a világra, amelyben élünk. Ennek a világnak igen nagy szüksége van az Isteni irgalmasságra. Tulajdonképpen az emberek az összes kontinensen az isteni irgalmasságért fohászknak. Arra minden olyan helyen nagy szükség van, ahol a gyűlölet, a bosszúvágy uralkodik, ahol a háborúzás ártatlan emberek fájdalmát és halálát okozza⁹. Az irgalmasság kegyelmére ott mindenhol szükség van, ami az emberi elméket és szíveket megnyugtatja és bé-

két hoz. Ahol hiányzik az élet és emberi méltóság iránti tisztelet, ott szükség van az isteni irgalmas szeretetre, amelynek fényében az egyes emberi lételemek kimondatlan értéke tárul elő. Az irgalmasságra van szükség ahhoz, hogy a világ összes igazságtalansága az igazság pompájában szűnjön meg¹⁰.

A világnak szüksége van az Isteni Irgalmasságra, mivel az emberiség előtt új veszélyek jelennek meg. Az ember úgy él, mintha az Isten nem létezne. A Teremtő hatáskörébe lép be, beavatkozva az emberi élet titkába. Elutasítja az Isteni jogot és a belőle eredő erkölcsi normákat. Eltompítja az Isten hangját az emberi szívekben. Ily módon élünk folyton a gonoszság titkával megjelölt világban. Az viszont a jövővel szembeni félelmet, az üresség és szenvedés miatti aggodalmat szüli. Ezért van a világnak olyan nagy szüksége az Isteni Irgalmasságra, amire egyébként minden embernek szüksége van, de főleg azoknak, akiknek a méltósága és emberisége a gonoszság titkában veszik el. Szükség van rá, hogy ezzel kapcsolatban az Isteni Irgalmasság a szeretet civilizációjának a forrásává váljon. Ennek a világnak tehát irgalmasságra van szüksége ahhoz, hogy az alapvető civilizációs változásokat végre lehessen hajtani¹¹.

A mai világnak az irgalmasság idejére van szüksége. Az irgalmasság az Isten személyének a sajátossága úgy, hogy az

⁶ J. Nagórny, *Milosierdzie... [Irgalmasság...]*, op. cit., p. 320.

⁷ II. János Pál, *A Szentatya II. János Pál Krakkó-Łagiewniki Isteni irgalmasság bazilikájában elmondott homíliája: Az irgalmasságban gazdag Isten*, [megj.:] *Jan Paweł II w Polsce 16–19 sierpnia 2002. Przemówienia i homilie [II. János Pál Lengyelországban, 2002. augusztus 16–19. Beszédék és homíliák.]*, kiadó: Michalineum, Marki 2002, pp. 29–30.

⁸ DM, nr 10.

⁹ II. János Pál, *A Szentatya II. János Pál Krakkó-Łagiewniki Isteni irgalmasság bazilikájában elmondott homíliája...*, op. cit., p. 31.

¹⁰ Ugyanott.

¹¹ II. János Pál, *II. János Pál Krakkó-Łagiewniki parkban elmondott homíliája...*, op. cit., pp. 47–53.

ember maga nem képes irgalmasságra. Ezért az irgalmasságot tanúsító ember csak részese az irgalmasságnak, az Isteni Irgalmasságot utánozza és arról tesz tanúbizonyságot. Ez az ember és az Isten együttműködésének a gyümölcse. Amikor ez az együttműködés intenzívebb, akkor az Isteni Irgalmasság is nagyobb mértékű. Amikor ez az együttműködés megszűnik, az időben egy űr keletkezik, amelyet nem tölti ki az irgalmasság¹².

Napjaink bővelkednek olyan magatartásformákban, amelyek az irgalmasság elmentmondásai. Bővelkednek erőszakban, agresszióban, terrorban, de alkalomadtán mindegyikük különféle módon igyekeznek mentséget találni. Hiányzik bennük a megbocsátás szelleme és a másik ember iránti érzékenység. Ehhez társul még az irgalmasságot a rabszolga erkölcsiségeként, vagyis nem az ember erejeként, hanem gyengeségeként ábrázoló filozófia. Friedrich Nietzsche filozófiája az emberi ideált mutatja be, akinek semmivel és senkivel sem kell számolnia. Teljesen elutasítja az engedékenységet, türelmességet, alázatosságot és engedelmességet¹³.

II. János Pál, elemzve ezt a helyzetet arra fordított figyelmet, hogy a jelenkori elme ellentétben áll az irgalmasság Istennel, magát az irgalmasságot pedig az élet margójára próbálja taszítani, hogy annak ne legyen hatása az ember szívére¹⁴. Ugyanakkor a Pápa azt is bizonyítja, hogy az „irgalmatlanság” magatartásformája nem jelenti a világ megjavításához vezető utat. Az embernek mindig szüksége lesz az irgalmasságra, és végül belátja, hogy az egyáltalán nem gyengeség, hanem ép-

pen az erőszak jelenti az ember számára a gyengeséget. Az „irgalmatlanság” az ember veresége, tragédiája és bukása. II. János Pál bebizonyítja, hogy a jövő az irgalmasságé, mivel csak az védi meg az embert a rabszolgasorsba való visszatéréstől, a gyűlölettől és önmegsemmisítéstől¹⁵.

II. János Pál az embereket érzékenyítve az irgalmasság szükségére bemutatta és az oltár dicsőségére emelte az isteni irgalmasság olyan földi tanúit mint Szt. Albert testvér vagy Calcuttai Teréz Anya. Őket a kereszténység közeledő tavaszának a hírnökeiként mutatta be. Különösen is kiemelte Szt. Fausztina életét és küldetését, mivel ő volt az, aki az isteni irgalmasság kultuszának konkrét formáit javasolta. Neki köszönhetően azok visszahangra lettek az emberi szívekben. Ennek köszönhetően pedig az Istenről és az emberi élet értékeiről való gondolkodásmód egy metamorfózison megy keresztül. Az irgalmasság Szt. Fausztina által javasolt és a Pápa által propagált kultusza az ember jelentős formálását végzi el, de egyben a mai világ számára egy fontos ajánlatot is jelent.

A Krakó-Błonie parkban elmondott homíliájában 2002-ben a Pápa a világnak bemutatta az irgalmasságról tanúbizonyságot tévők további sorát. Az oltár dicsőségére emelve őket megmutatta, miben áll valójában manapság az irgalmasságról történő tanúságtétel.

És így Szcżęsny Feliński érsek a nemzeti rabság éveiben a szegények javára való áldozatkésztségre, nevelő intézetek és jótékonyági intézmények létrehozására buzdított. Az üldözöttek védelmében lépett fel, amiért Oroszország távoli vidéke-

¹² R. Forycki, *Czas i czasy miłosierdzia [Az irgalmasság ideje és idői...]*, [megj.:] *Bóg bogaty w Miłosierdzie [Az irgalmasságban gazdag Isten]*, sor.: *Kolekcja Communio*, Pallottinum, Poznań 2003, pp. 331–332.

¹³ Ugyanott, pp. 332–337.

¹⁴ DM, nr 2.

¹⁵ Ugyanott, nr 44.

ire való számúzetéssel fizetett. Ugyanúgy ma is fontos a lelkipásztori irgalmasság programja, egy olyan program, aminek az Egyház élete valamint a közösségi és politikai élet iránti elkötelezettséget kell alakítania az egész világon.

Jan Beyzym atya, aki életét a leprás betegeknek szentelte, továbbra is olyan társadalmi közösségek megsegítésére szólít, melyeket természeti katasztrófa sújtott. Jan Balicki atya, káplán és gyóntatópap, a kortárs lelkiatyák számára különös felhívást jelent. Az irgalmasság példaképévé a gyóntatószékben végzett munkájával vált. Az életcélja az volt, hogy türelemmel és alázattal közelítse a bűnös lelkeket az isteni irgalmassághoz az isteni irgalmasságnak tett cselekedetein keresztül. Végül Sancja Janina Szymkowiak nővér példája, aki szintén tele volt a legszegényebbek és legrászorultabbak iránti jósággal, arra hív, hogy az irgalmasság tanúsítása közben teljesen odaadjuk magunkat az Istennek¹⁶.

A Szentatya arra is emlékeztetett, hogy az irgalmasok részesülnek irgalmasságban¹⁷. Az irgalmasságnak a keresztény ember jellemvonásának kell lennie. Az Isten irgalmasságát elérő embernek belső változáson kell átmennie, irgalmasságot tanúsítva felebarátainak. Másoknak irgalmasságot tanúsítva pedig a keresztény ember biztos lehet abban, hogy Krisztus azt úgy fogadja, mintha azt saját magának tanúsítaná¹⁸. Az Isten irgalmas szeretetéhez jutva a hívő ember belsőleg megváltozik. Ez a változás elengedhetetlen ahhoz, hogy a szeretetet megláthassa. Ugyanis szükség van a „szeretet meg-

látására” ahhoz, hogy észrevegye maga mellett azt a felebarátját, aki elveszítve a munkáját, feje fölül a tetőt, a családjának megfelelő eltartásáról való gondoskodást és gyermekeinek az oktatását biztosító lehetőséget, az elhagyatottság, elveszettség és reménytelenség érzése kerít hatalmába. Az „irgalmasság üzenetére” van szükség ahhoz, hogy a lelkileg vagy anyagilag elhanyagolt gyermek segítségére siessünk, hogy ne forduljunk el attól a fiútól vagy lánytól, akik eltévedtek a különféle függőségek vagy büntettek világában, hogy tanáccsal szolgáljunk nekik, megvigasztaljuk őket, lelkileg és erkölcsileg támogassuk azokat, akik felvették a belső küzdelmet a gonosszal. Az irgalmasság ezen üzenetére szükség van mindenütt, ahol az emberek az Irgalmas Atyához fohászkodnak: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”. Az éretten értelmezett isteni irgalmasságból eredő felebaráti szeretetnek köszönhetően ez a kenyér talán senki számára sem fog hiányozni¹⁹. Ily módon az „irgalmasság üzenetének” megfelelő formálása egy konkrét segítségnek a forrásává és az emberi szegénység megszüntetésének az eszközévé válik.

Az irgalmasság az ember feladatai közé tartozik, az az ember hivatása. A világnak szüksége van az irgalmasságról tanúságot tevő személyekre. Olyan irgalmasságot tanúsítókra, ami Krisztus megváltásának az eredménye. A mai embernek nyújtott segítség céljából, azért, hogy iránta kinyilvánítsuk az irgalmasságot, hozzá, mint felebarátunkhoz, közelebb kell lennünk. Azért, hogy ez tényleg így történjen, ki kell őt nyitnunk Krisztus fényére²⁰.

¹⁶ II. János Pál, *II. János Pál Krakkó-Blonie parkban elmondott homíliája...*, op. cit., pp. 51–53.

¹⁷ DM, nr 3.

¹⁸ Ugyanott, nr 14.

¹⁹ Vö. II. János Pál, *II. János Pál Krakkó-Blonie parkban elmondott homíliája...*, op. cit., pp. 52–53.

²⁰ J. Nagórny, *Chrystus sensem dziejów człowieka i świata [Krisztus mint az ember és világ történelmének az értel-*

Az irgalmasság üzenete, az irgalmas tekintet és magatartásforma az embernek magának az Istennek az Irgalmasságából való részesedéséből ered. Az ilyen magatartásformák utáni erős vágyódás egyik legnagyobb veszélye az Isten instrumentális kezelése. Gyakran úgy tartjuk az Istent, mint akinek az a feladata, hogy segítse az embert a céljainak a megvalósításában. Segítse a sikerek elérésében, biztosítsa neki az egészséget és biztonságérzetet adjon számára. Ily módon az ember, ha az életébe való beavatkozásról van szó, az Isten kompetenciáját korlátozza. Az ilyen életfilozófia és életforma más istenek kereséséhez vezet, amelyek a következők: a semmi által nem korlátozott szabadság, élvezet, pénz. Az egyik legveszélyesebb bálvány az erőszak által megvalósított földi mennyország ideálja. Az egyik ember javának a nevében feláldozzuk a másik embert. Be lehet őt csapni, meglopni, tönkretenni. És mindez az Istennek a saját céljaink eléréséhez szükséges eszközként történő elismerésével kezdődik²¹.

Az Istennek kell lennie a központi helyen, és akkor az irgalmasság nem csupán közönséges filantrópia, hanem szeretet. A keresztény szeretet abban tér el az emberekhez való közelség más jeleitől, hogy azt a kereszt radikalizmusa határozza meg. Olyankor a szeretetnek nincsenek határai, mindvégig emberek maradunk, a barátság jóban-rosszban kitart, a felebarátunknak mindent képesek vagyunk odaadni. Az

ilyen szeretet arra is kész, hogy életünket feláldozzuk akár az ellenségünkért is. Az életét odaadni egy olyan valakiért, aki a felebarátját tönkreteszi, kizsákmányolja, csak az képes, aki jézusi szeretettel szeret. A keresztény, jézusi szeretet a rosszat nem rosszal fizeti vissza. Az ilyen szeretet a kereszténység sajátossága. Az maga az irgalmasság, az irgalmasságban gazdag emberek magatartásformája²².

Az Egyház *Lumen gentium* c. Vatikáni Zsinati konstitúciója arra hív fel, hogy a szeretet elsősorban a szükségletet szenvedők felé nyilvánuljon meg. Az Egyház, Krisztushoz hasonlóan, szeretettel az emberi gyengeség miatt érintett összes személyt ajándékozza meg. Az Egyháznak a szegényekben és szenvedőkben a saját szenvedő és szegény Megváltójának a képmását kell látnia²³.

Az irgalmasság üzenete, amelyre a Pápa is felhívta a figyelmet, egy új magatartásforma. A jellemző vonása nem csak a segítségnyújtás hatékonysága, hanem az is, hogy a szenvedő ember számára felebarátok és szolidárisak legyünk. Olyan embernek kell maradni, hogy a nyújtott segítséget ne tartsa megalázó könyöradománynak, hanem az ténylegesen a felebarátiságról tett tanúbizonyságot jelentse²⁴. Az irgalmasság ilyen megjelenési formájának kell egy különleges módon meghatározni a keresztény élet formáját²⁵. Csak akkor jut el az ember az Atya szeretetéig, ha belsőleg is megváltozik, és az ember ir-

me], [megj.:] *Spór o człowieka – spór o przyszłość świata [Vita az emberről – vita a világ jövőjéről]*, szerk. J. Nagórny, J. Gocko, Lublin 2004, p. 98.

²¹ S. Zawada, *Miłosierdzie Boże fundamentem cywilizacji miłości [Az isteni irgalmasság mint a szeretet civilizációjának a fundamentuma]*, [megj.:] *Musicie być mocni w wierze. Przesłanie Papieża Jana Pawła II do współczesnego człowieka [Maradjatok erősek a hitben. II. János Pál üzenete a ma emberének]*, kiadó: Czuwajmy, Bielsko-Biała 2005, pp. 272–273.

²² Ugyanott, pp. 273–274.

²³ KK, nr 8.

²⁴ NMI, nr 50.

²⁵ Ugyanott, nr 49.

galmassága csak akkor lesz irgalmas szeretet. Az azt jelenti, hogy készek vagyunk szeretetünket kinyilvánítani azok iránt, akik szükségét szenvednek. Ebben az esetben példaképül mindig maga az Úr-isten szolgál, mivel az ő irgalma minden-
kire kiterjed. Krisztus megmutatta, hogy az irgalmas magatartás arra kötelez, hogy magunkat a szükségét szenvedőknek fel-
áldozzuk. Az irgalmasság üzenetét magu-
kénak érző személyek alkotják a szeretet és a jó civilizációját²⁶.

Minden korszak az irgalmas cselekedetekre szólít fel. A jelen kort akkor használjuk ki, ha azt irgalmassággal töltjük ki. De ugyanakkor veszni hagyjuk és eltékozoljuk, ha elhanyagoljuk az irgalmasságot. A hittel élő keresztény ember számára csak az irgalmasság ideje számít, ami az emberi életnek értelmet ad. Ha ezt az igazságot semmibe vesszük, az ugyan-
az mint az örökkévalóság semmibe vétele, mivel az emberben az örökélet létezésének a feltétele az időnként irgalmassággal kitöltött élet²⁷.

II. János Pál nemcsak az irgalmasság üzenetét hirdette, de mindenek előtt arról saját maga tett tanúbizonyságot. Az ő apostoli stílusú lekipásztori munkája mélyen beágyazódott az Istennel kapcsolatos elmélkedésbe. Innen eredt az emberek iránti magatartása, amelyet egy olyan mondatban lehet röviden összefoglalni, hogy ahhoz, hogy az emberek számára létezzünk, szeretnünk kell őket. Az emberiesség teljességéhez úgy nőtt fel, hogy mindig emlékezetében tartotta a Zsinat

arra tanító szavait, hogy az ember teljes egészében emberré csak a magától önzetlenül nyújtott adományokon keresztül válik²⁸. Arra tanítva, hogy Jézus a megtesztülésén keresztül egyesült minden emberrel, saját maga is igyekezett minden emberrel élő kapcsolatot létrehozni. Az irgalmas szeretet magatartásformája látható volt minden szavában, tekintetében, gesztusában és a másokkal való érintkezéseinek a természetességében. Egyben mindig tiszteletben tartotta a személyi szabadságot. A gonoszt elítélve mindig az ember mellé állt, mint apa és testvér. Ugyanakkor az emberért küzdött, a szabadságáért, méltóságáért és hitéért. Az emberi életért, a családért harcolt. A kisgyermeket a szívéhez szorítva a mai világ számára sokatmondó jelképpé vált²⁹. Az egész apostoli magatartása az irgalmas szeretet aktív gyakorlása.

Az irgalmasság kérdését elemezve nem lehet figyelmen kívül hagyni az irgalmasságnak az igazságossághoz való viszonyának a kérdését. A Pápa azt állította, hogy maga az igazságosság sohasem elegendő. Az akár a megsemmisüléshez vezethet, ha az nem engedi szóhoz jutni a szeretetet. A szeretet szabja meg az igazságosság rendjének a feltételeit³⁰. Az irgalmasság maga az igazságosság mélyebb forrása. Az igazságosság ugyanis az emberek között arról ítélik, hogy jogosan mi jár nekik. De a kegyelmes szeretet, azaz az irgalmasság az, ami képes az embert saját magához visszatéríteni³¹. Amikor az igazságosság a kegyelmes szeretettől el-

²⁶ S. Zawada, *Milosierdzie Boze fundamentem...* [Az isteni irgalmasság mint a... fundamentuma], op. cit., p. 275.

²⁷ R. Forycki, *Czas i czasy milosierdzia...* [Az irgalmasság ideje és idői...], op. cit., pp. 340–341.

²⁸ KDK, nr 24.

²⁹ S. Nowak, *Styl kapłaństwa Jana Pawła II w Jego posłudze apostolskiej [II. János Pál pápi hivatásának a stílusa az apostoli szolgálatában]*, [megj.:] *Kapłaństwo służebne...* [A pápi hivatás mint szolgálat...], op. cit., p. 31–33.

³⁰ DM, nr 12.

³¹ DM, nr 14.

szakad, akkor maga is irgalmatlanná és hideggé válik³².

II. János Pál arra is felhívta a figyelmet, hogy az irgalmasság nem sértheti annak a személynek a méltóságát, aki felé irányul. Annak felértékelő hatásának, felemelő erővel rendelkezőnek kell lennie, a jót az emberben és a világban rejlő gonosz több rétege alól kell felszínre hoznia³³.

Az irgalmasság üzenete különösképpen a megbocsátásban fejeződik ki, ami a kibéküléshez vezető út. A megbocsátás és kibékülés nem a gonosz iránti engedékenység, hanem ennek a gonosznak a megjavításához vezető utat jelenti³⁴.

Jézus azt is megmutatja, hogy az „ökónómus” hogyan járjon el az irgalmasság tekintetében. A legszerényebbekre hívta fel a figyelmet. Azt hirdette, hogy bármit is cselekedjünk a legkisebbekkel, ugyanezt cselekedjük saját magunkkal is. Egy céget, vállalatot vezetve nagyon könnyű elveszíteni az emberi méltóság érzését, elfelejteni, hogy még a legközönségesebb dolgozónak is vannak szükségletei és elvárásai. A vállalkozók legnagyobb hibája az, hogy nem érdeklődnek a leggyengébbek iránt. Elvakítja őket és lehetetlenné teszi az irgalmas tekintetet a bálványá váló pénz. A saját rabszolgájává – a pénz szolgájává váló vállalkozó rossz vállalkozóvá, rossz vezetővé válik. Jézus az irgalmasságán keresztül minden vállalkozót arra tanít, hogy milyen fontos a kisebbekre való odafigyelés, mennyire lényeges a pénz rabszolgájává válás elleni védekezés, mennyire elengedhetetlen még a saját ellenségeinknek is a szeretete.

Az a keresztény, aki az irgalmasság üzenetét magáénak akarja érezni és aszerint kíván cselekedni a beosztottaival szemben a cégen belül, annak azt a belső igazságot kell elfogadnia, hogy Krisztus azért helyezte őt a vállalat élére, hogy az a szentség helyévé váljon. Minden embert benne arra, és nem egy másik beosztásba helyezte, hogy jót cselekedjen és következetesen haladjon a szentség útján és ily módon jelenítse meg Jézust a munkahelyén³⁵. Ez mind feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a munkahelyen tényleg a krisztusi irgalmasság szelleme uralkodjon. A vállalkozók vállán nyugszik az emberek java, nem pedig csak a profit növelése iránt érzett óriási felelősség³⁶. Ezzel kapcsolatban a vállalkozásokban - amelyekben alapkövetelmény az irgalmasság magatartásformája - a nélkülözhetetlen és betartandó feltételek között szerepel a megfelelő kulturális-etikai környezet megteremtése és betartása. Már egy ilyen, nem pedig más jellegű beruházás megválasztása is morális választást jelent³⁷.

A politikai életben az állampolgárok részvételét garantáló demokráciára is feltétlenül szükség van. De ugyanúgy az ember önmegvalósítását lehetővé tevő és a vállalkozási kedvet támogató szabad piacgazdaságra is. A céget vezető keresztény embernek erkölcsösnek és becsületesnek kell lennie, a keresztény remény, eschatológikus gondolat vezérelje őt és emlékezzen arra, hogy mit fog cselekedni az örökkévalóság perspektívájában. Teljes egészében embernek kell maradnia³⁸. Ez pedig azt jelenti, hogy a céget irányítva az

³² J. Nagórny, *Milosierdzie... [Irgalmasság...]*, op. cit., p. 324.

³³ DM, nr 6.

³⁴ J. Nagórny, *Milosierdzie... [Irgalmasság...]*, op. cit., pp. 325–326.

³⁵ J. C. das Neves, *Ekonomia z Bogiem... [Közgazdaság az Istennel]*, op. cit., pp. 109–118.

³⁶ KKK, nr 2432.

³⁷ CA, nr 36.

³⁸ A. Zwoliński, *Między biedą a bogactwem [Szegénység és gazdagság között]*, op. cit., pp. 88–94.

irgalmasság üzenetét betartó embernek kell lennie. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a vagyonnak nem szabad egyedül a vállalkozó tulajdonát képeznie, hanem annak figyelembe kell vennie ugyanúgy a dolgozók és családtagjainak a szükségleteit is, annak másokat is szolgálnia kell. A vállalkozó köteles a vagyonát másokkal megosztani. A vagyon akkor teremtő jellegű, ha az az embert és a társadalom javát szolgálja³⁹.

Az „irgalmasság üzenetével” foglalkozó elmélkedések összefoglalásaként álljanak itt II. János Pál 2002-ben Krakóban elhangzott szavai: „Mintegy sürgetésként tapasztaljuk, hogy használjuk ki az Isten irgalmas szeretetének az adományát, napról-napra adjuk oda életünket, irgalmasságot cselekedve felebarátaink iránt (...). Az Isten, irgalmasságát kinyilvánítva felénk azt várja el, hogy a mai világban az irgalmasság tanúságtévői leszünk”⁴⁰.

Az Isteni irgalmasság kultusza, amely a mai Egyházban főleg a Szt. Fausztina lengyel apáca által tapasztalt kinyilatkoztatásokon alapszik, láthatóan, de egyben szimbólikusan egészítette ki a 'Szolidaritás' 1980-as „lengyel leckéjét”. Mindkét esemény a „lengyel pápa”, II. János Pál személyével kapcsolatos és egész biztosan nagy hatással volt a szegények iránti törődésére vonatkozó tanítására. Ugyanúgy a „szolidaritás” mint az „irgalmasság” a szegények és szükségét szenvedők iránti evangéliumi szeretet szinonimájává vált. Míg a szolidaritás lehetővé teszi a körülötünk lévő felebarátaink nagy tömegének az észrevételét, a mások iránti kötelesség- és felelősségvállalásra tanít, az irgalmasság ennek a kötelezettségnek a legmélyebb forrására utal. A szolidaritás a szegények és szükségét szenvedők iránti kötelessé-

gek horizontális dimenzióját emeli ki. Az irgalmasság viszont az egyes emberek mások iránt tanúsított jóindulatának és nyíltságának vertikális aspektusára utal. Mindkét dimenzió elengedhetetlen ahhoz, hogy a világ stagnálásának a leküzdését lehetővé feltételek létrejöjjenek, amely vízszintesen már belenyugodott a gazdagság igazságtalan elosztásával, az egész társadalmak anyagi, kulturális és társadalmi státuszai között növekvő szakadékokkal.

A katolikusok egy kivételes módon hivatottak arra, hogy az emberi faj egységére vonatkozó igazságra emlékeztessenek. Az emberiség Atyjává vált, az összes ember Egy Isten általi teremtésének a tényére, az emberiségnek az Isten Fia általi megváltására és a Szentlélekben való megszentelésére emlékezünk a naponta elmondott „Miatyánk” imában, ami az emberre és az ember másokhoz való viszonyára vonatkozó igazság elemzéséhez nyújt megfelelő perspektívát. A világon sok dolgot kell megmenteni és gazdagítani, amiről nem lehet megfélekedni. Ezt a művet egyedül nem lehet elvégezni, kizárólag csak a felebarátok közösségében, akiket a közös jó iránti szolidáris törődés köt össze. A szeretet parancsolata az emberi lét legmélyebb igazságaiba van foglalva, a saját tehetetlenségének alázatos elfogadásából, de egyben az emberi közösség hatalmas erejéről alkotott meggyőződésből ered. Az Isten, aki oly sokat tett az emberért, a szeretetével és irgalmasságával a cselekvés példájává, útjává és elvévé válik. Amikor II. János Pál az „irgalmasság üzenetére” utalt, a kizárólag a valóság emberek általi érzékelése által meghatározott határainak a leküzdésére emlékeztetett. A világ számára további és magasabb perspektívákat kell találni, mint amilyenekre a gazdasági, politikai elemzé-

³⁹ A. Barcik, *Etyczne zasady tworzenia bogactwa [A vagyon létrehozásának etikai elvei]*, „Talent” 2004, nr 1(10), p. 6.

⁴⁰ II. János Pál, *II. János Pál Krakó-Blonie parkban elmondott homíliája...*, op.cit., pp. 47–48.

sek és az emberi siker futurológiája mutatnak. A „szolidaritás” és „irgalmasság” a II. János Pál által létrehozott új társadalmi teológia kulcsszavaivá váltak.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az Isteni irgalmasság olyan szeretet, amely az embert magával hordozza, talpra állítja, bizalomra ébreszti. Az irgalmasságot tehát egy olyan szeretet szabja meg, ami a lelki és materiális rosszra adandó válasz. Jézus az, aki teljes egészében megmutatta, mi is valójában ez a szeretet. Krisztus az irgalmasságával az ember legmélyebb bűnösségéig ér le, hogy őt megváltsa és esélyt adjon megtérésére. Az Isteni Irgalmassággal megajándékozott embernek saját magának kell irgalmassá válnia. A keresztény ember hivatása ugyanis az Irgalmas Atyának az utánzása.

II. János Pál a pontifikátusát az irgalmasság pontifikátusává tette. Többször is érzékennyé tette az embereket az irgalmasság üzenete befogadásának a szükségességére. Arra mutatott rá, hogy az embernek az Isten irgalmasságán kívül nincs más reményforrása, és az embernek semmire sincs annyira szüksége mint az Isteni irgalmasságra. Ennek a világnak igen nagy szüksége van az Isteni irgalmasságra. Tulajdonképpen az emberek az összes kontinensen az isteni irgalmasságért fohászkodnak. Arra minden olyan helyen nagy szükség van, ahol a gyűlölet, a bosszúvágy uralkodik, ahol a háborúzás ártatlan emberek fájdalomát és halálát okozza. Az irgalmasság kegyelmére ott mindenhol szükség van, ami az emberi elméket és szíveket megnyugtatja és békét hoz. Ahol hiányzik az élet és emberi méltóság iránti tisztelet, ott szükség van az isteni irgalmas szeretetre, amelynek fény-

ében az egyes emberi létek kimondatlan értéke tárul elő.

SUMMARY

JOHN PAUL II AS THE SPREADER OF THE MESSAGE OF GRACE

Divine grace is a kind of love which carries one within itself, which makes us recover and which gives us the strength to trust in Him. Thus grace or mercy is established by a love which constitutes the answer to be given to all spiritual and material evil. It is Jesus who has clearly shown us what this kind of love really means. Through His grace, Christ reaches down to the lowest sin of man in order to save them and to give them a chance to convert. The man gifted with divine grace has to become merciful themselves also since the vocation of Christians is to imitate the Merciful Father. John Paul II made his pontificate become the pontificate of mercy. On several occasions, he made people become sensitive to the necessity to admit the message of grace. He also pointed out that man has no other source of hope but the grace of God and that man does not need anything as much as this divine grace. This world needs the mercy of God more than ever. As a matter of fact, people all across the continents are praying for this divine mercy – and this is important in every place where hatred and revengefulness rule and where wars take the lives of many innocent people and cause pain to others. There is need for the grace of mercy everywhere since it soothes the human mind and heart and it brings peace. Where the respect towards life and human dignity is deficient, divine merciful love is needed in the light of which the unspeakable value of the individual human lives is revealed.